

France Prešeren: Gazela VI

Prešeren je napisal gazele leta 1832 (pred soneti nesreče), leta 1833 pa je bila objavljena v prilogi Ilirskega lista.

Gazela je pesniška oblika, natančneje lirski pesem. To pomeni, da izraža čustva, razpoloženje in misli. V primerjavi z dramatikom in epiko, je lirika najbolj osebna. Ne prevladujejo le predmetne sestavine (predmetni svet, okolje, liki) marveč tudi čustvene in miselne, ter človekov notranji svet in duševno stanje. Sestavljena je iz verzni dvojic oziroma iz vernih dvostičij. Na koncu prvih dveh verzov in nato na vsakem drugem je lahko tudi refren (pripev).

Gazela perzijsko pomeni nizanje biserov na vrstico, arabsko pa pomeni dvoriti oziroma govoriti o ljubezni.

Prešeren je z gazelo želel samo dvoriti mlademu bitju. Zato se ni zmenil za resnične ali namišljene orientalske paralele nemških gazelistov, ni posnemal njihovega slavljenja vina in vinske opojnosti, ki je bilo pri njih le odmev Hafisove uporne vinske ali mistične navdušenosti, ni ponavljal njihovih iz Goethejevega Divana posnetih misli o sintezi vzhodnega in zahodnega življenjskega in svetovnega nazora, temveč je mislil samo na to, kako bi čim naravnejše in pristrčnejše izrazil svoje snubljenje. Gazele si je zamislil kot resničen cikel, v katere je podrejena vsaka beseda in vrstica vodilne misli. Glede na to se ločijo od večine nemških gazel, ki so bolj pisana zmes ljubezenskih, slovstvenih in miselnih domislic kakor pa enotni pesniški organizmi. Ponavljanje rim, ki nas v drugih gazelah motijo, se nam zdi pri njem naravno, smiselno in blagoglasno. V stalnih rimah kakor refrenih se vrste samo odločilne besede, ki ne izražajo le smisla posameznih gazel, temveč dajejo tudi vsaki posebej lastno psihološko in akustično barvitost. Bralec ne čuti tuje forme in gazela se mu zdi kakor odmev slovenske narodne pesmi.

Prešeren v vencu (ciklu) sedmih Gazel razkriva različne stopnje pesnikovega ljubezenskega čustvovanja, od nežnega nagovora in negotovosti (ali sme pričakovati naklonjenost ljubljene), do odkrite ljubezenskih izpovedi, dvoma ki ga razjeda in rahločutnega zatrdjanja vdanosti.

Prvotno sedma, v Poezijah šesta Gazela (Al bo kal pognalo seme, kdor ga seje, sam ne ve) izraža v prvem delu, ki obsega dve tretjini pesnitve, premišljevanja o negotovosti kmetovega, sadjarjevega, pastirjevega, trgovčevega in vojakovega prizadevanja, v zadnji tretjini pa pesnikovo negotovost, ali bo izvoljenka brala Gazele ali ne, in če jih bo, ali jo bodo pretresle, da ga bo vzljubila. Niti tega nima v zavesti, ali se ona zaveda, da ga navdihuje k ustvarjanju, niti ne ve, ali se ji bo sploh smel razodeti.

Posebnosti Prešernovega jezika:

- končnici -am, -ama, pod soncam;
- končnice -iga, -imu, -im: ljubiga, iz hriba strmiga, v turjaškimi dvori;
- pridevniška končnica -e ob množinskem sam. sr. Sp.: trdne vrata, vrata so odprte, leta stare;
- primerniška končnica -i ne glede na spol samostalnika: al`lepši od Urške bilo ni nobene, devetkrat večji množ`ca jih obsuje;
- končnica -i v mest. ed. sa. m. in sr. sp.: po vsim sceti, v turjaškimi dvori, v črne zemlje krili, gnijo po polji;
- neupoštevanje mehčanja: za vero staršov, na mrličov trope;
- presežniško obrazilo nar-:narlepši (Prešeren je sicer pisal narazen: nar lepši);
- neobičajno končnice ali končaji: z derečimi valovami, sužni dnovi;

- veznik de namesto da: de mož za možem pada, de jaz se oddahnem, de noga počije;
- opuščanje nekaterih nenaglašanih samoglasnikov: enac`ga, druž`ga, z mladen`či, k`, tud` itd.
- raba soglasnika š nam. sklopa šč: tje do goščave, tam iše mlado lice, za kršansko vero.

Glasovne figure:

- rima (a,a,b,a,c,a,d,a,...)
- rima je notranja

Pomenske figure:

- poosebitev (trobenta vabi med kanonov grom)

Stavčne figure:

- okrasni pridevek (kanonov grom, pevski ogenj, serce ledeno)
- pomanjševalnica (gazelic)
- zamenjan besedni red (za blago kader gotove dnarje šteje, sam ne ve)
- retorično vprašanje (kaj plačilo bo vročine, ran in žeje, in al ti veš, da ti ga vnemaš, ti mu pevski ogenj daš,)
- refren oziroma pripev (sam ne ve)
- epifora (v prvih dveh verzih: sam ne ve)